CZU: 37.014.61:37.016:57:37.011.3-051 **https://doi.org/10.59295/sum9(189)2025_04**

EVALUAREA CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA *BIOLOGIE* ÎN VIZIUNEA CADRELOR DIDACTICE: DIMENSIUNI TEORETICE ȘI CONSTATĂRI APLICATIVE

Nina BÎRNAZ,
Universitatea de Stat din Moldova

Articolul valorifică rezultatele unei investigații privind percepțiile cadrelor didactice asupra curriculumului la disciplina Biologie, în contextul ediției 2020. Studiul a vizat analiza opiniilor profesorilor referitor la concepția curriculară, finalitățile educaționale, structura conținuturilor, sugestiile metodologice, strategiile de evaluare și aplicabilitatea principiilor educației moderne. Datele obținute relevă o apreciere general pozitivă a curriculumului actual, acesta fiind considerat clar, coerent și adaptat cerințelor educaționale contemporane. Profesorii recunosc valoarea metodelor interactive, a orientării pe competențe și a deschiderii spre interdisciplinaritate. Totodată, sunt semnalate vulnerabilități privind numărul insuficient de ore, resursele didactice limitate și dificultăți în asigurarea incluziunii. În concluzie, cercetarea subliniază necesitatea optimizării continue a curriculumului și consolidarea sprijinului metodologic oferit cadrelor didactice.

Cuvinte-cheie*: curriculum, Biologie, cadre didactice, finalități curriculare, evaluare, sugestii metodologice, învățare centrată pe elev.*

TEACHERS' PERSPECTIVES ON THE EVALUATION OF THE *BIOLOGY* CURRICULUM: THEORETICAL FRAMEWORK AND PRACTICAL FINDINGS

The article presents the results of a study analyzing teachers' perceptions of the Biology curriculum, based on the 2020 edition. The research focused on examining opinions regarding the curriculum's conception, educational finalities, content structure, methodological suggestions, evaluation strategies, and the application of modern educational principles. The findings reveal a generally positive perception of the current curriculum, considered clear, coherent, and aligned with contemporary educational demands. Teachers acknowledge the value of interactive methods, competence-based approaches, and openness towards interdisciplinarity. At the same time, certain vulnerabilities are noted, such as the insufficient number of teaching hours, limited didactic resources, and difficulties in ensuring educational inclusion. In conclusion, the study highlights the need for continuous curriculum improvement and for strengthening methodological support for teachers.

Keywords: *curriculum, Biology, teachers, curricular objectives, evaluation, methodological suggestions, student-centered learning.*

Introducere

Monitorizarea curriculumului reprezintă un proces esențial în asigurarea calității educației, având rolul de a identifica punctele forte, dificultățile și provocările apărute în procesul de implementare, atât la nivel de sistem, cât și la nivel de instituție și disciplină. În contextul actual, caracterizat de o dinamică accelerată a reformelor educaționale și de diversificarea nevoilor elevilor, evaluarea curriculumului devine nu doar oportună, ci indispensabilă, fiind un instrument strategic pentru adaptarea conținuturilor, strategiilor didactice și metodelor de evaluare la cerințele unei societăți bazate pe cunoaștere și competențe.

Disciplina Biologie ocupă un loc semnificativ în formarea competențelor funcționale ale elevilor, contribuind la dezvoltarea gândirii critice, a abilităților de investigare științifică și a unei atitudini responsabile față de sănătate, mediu și societate. Monitorizarea curriculumului la această disciplină este necesară pentru a asigura coerența și relevanța conținuturilor, actualitatea acestora în raport cu realitatea cotidiană și eficiența metodelor didactice utilizate în dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor.

Articolul de față își propune să analizeze viziunea cadrelor didactice asupra evaluării curriculumului

la disciplina Biologie, pe baza unui chestionar aplicat profesorilor din învățământul general. Cercetarea urmărește identificarea principalelor dificultăți întâmpinate în implementarea curriculumului, gradul de adecvare a conținuturilor la nevoile reale ale elevilor, eficiența strategiilor și resurselor didactice utilizate, precum și formularea unor recomandări pentru optimizarea procesului de monitorizare curriculară. Rezultatele obținute pot contribui la conturarea unui cadru operațional de monitorizare și ajustare a curriculumului de Biologie în învățământul preuniversitar.

Potrivit UNESCO, procesele de monitorizare a curriculumului ar trebui să includă în mod constant feedbackul beneficiarilor direcți ai educației – profesori și elevi – și să asigure flexibilitatea conținuturilor pentru a răspunde provocărilor sociale, economice și ecologice actuale [9].

Aspecte teoretice privind evaluarea curriculumului

Evaluarea curriculumului reprezintă un proces fundamental în dezvoltarea și perfecționarea educației, permițând ajustarea conținuturilor, metodologiilor și politicilor educaționale în funcție de nevoile reale ale elevilor și cerințele societății contemporane. În literatura de specialitate, evaluarea curriculumului este definită ca o activitate sistematică, continuă și bazată pe evidențe, prin care se analizează eficiența, relevanța, coerența și impactul unui curriculum în context educațional real [5, p. 45].

De-a lungul timpului, au fost dezvoltate numeroase modele teoretice de evaluare curriculară, care au oferit repere metodologice valoroase în analiza documentelor curriculare. Printre cele mai influente se numără:

Modelul lui Ralph Tyler (1949) **-** considerat clasic, pune accent pe definirea clară a obiectivelor educaționale, pe selectarea și organizarea experiențelor de învățare și pe evaluarea rezultatelor. Cele patru întrebări fundamentale formulate de Tyler: Ce scopuri educaționale trebuie să atingă elevii? Ce experiențe de învățare sunt necesare pentru atingerea acestor scopuri? Cum pot fi organizate eficient aceste experiențe? Cum poate fi evaluată eficiența curriculumului?, constituie și astăzi un reper în designul educational [8].

Modelul CIPP (Context, Input, Process, Product) - propus de Daniel Stufflebeam (1969), reprezintă unul dintre cele mai utilizate modele în evaluarea programelor educaționale, inclusiv a curriculumului, datorită caracterului său sistemic și flexibil [7].

Modelul lui Michael Scriven (1967) - diferențiază clar între evaluarea formativă (realizată pe parcursul implementării curriculumului) și evaluarea sumativă (efectuată la finalul unui ciclu de implementare). Acest model pune accent pe adaptabilitatea curriculumului la nevoile în schimbare ale societății [6].

Modelul lui Elliot Eisner (1979) - promovează o abordare calitativă a evaluării curriculumului, punând în valoare dimensiunile creative, interpretative și alternative ale predării și învățării. În special pentru disciplinele cu caracter formativ (artă, limbi, științe sociale), acest model este deosebit de util [1].

Literatura recentă [4; 2] insistă asupra rolului evaluării continue a curriculumului în asigurarea echității, incluziunii și adaptabilității conținuturilor școlare în raport cu provocările globale: criza climatică, digitalizarea accelerată și crizele sociale emergente. Conform OECD (2020), „un curriculum modern nu trebuie doar să reflecte cunoștințele de bază, ci să dezvolte la elevi capacitatea de a acționa responsabil în contexte complexe și incerte” [4].

Odată cu reforma învățământului din Republica Moldova, începută în 1995 și accelerată în anii 2000, procesele de elaborare, implementare, evaluare și monitorizare a curriculumului național au cunoscut o dinamică constantă. Documentele de politici educaționale și edițiile succesive ale curriculumului școlar au reflectat treptat trecerea de la un curriculum centrat pe conținuturi la unul axat pe competențe.

O contribuție valoroasă în acest sens o are cercetarea realizată de V. Guțu și colaboratorii săi, concretizată în lucrarea „*Monitorizarea curriculumului școlar: concept și metodologie*”. În această lucrare, autorii conceptualizează procesul de monitorizare curriculară ca pe o activitate sistematică de colectare și analiză a evidențelor privind implementarea curriculumului, în vederea fundamentării deciziilor de ajustare a politicilor educaționale și a practicilor didactice [3, p. 42].

În consecință, evaluarea curriculumului la disciplina Biologie a devenit parte integrantă a monitorizării la nivel național, având drept scop analiza gradului de adecvare a conținuturilor, relevanța acestora pentru formarea competențelor funcționale, precum și eficiența strategiilor didactice aplicate.

Aspecte empirice privind evaluarea curriculumului la disciplina Biologie

În procesul de asigurare a calității educației, *monitorizarea și evaluarea curriculumului* reprezintă componente esențiale care permit identificarea punctelor forte, a dificultăților și a necesităților de ajustare curriculară în funcție de realitățile școlare și sociale. În acest demers, cadrele didactice dețin un rol fundamental, fiind principalii actori implicați direct în aplicarea curriculumului, în observarea rezultatelor și în formularea de propuneri de optimizare.

Experiența didactică, contactul direct cu elevii și adaptarea constantă la situații educaționale diverse oferă profesorilor o perspectivă valoroasă asupra aplicabilității curriculumului în practică. Cadrele didactice nu sunt doar executanți ai curriculumului, ci și evaluatori, interpreți și creatori de situații educaționale relevante, care adaptează conținuturile, strategiile și formele de evaluare în funcție de contextul clasei și de profilul elevilor. În acest sens, implicarea lor activă în procesele de *monitorizare curriculară* este esențială pentru a asigura caracterul flexibil, actual și eficient al conținuturilor educaționale.

Potrivit literaturii de specialitate [5; 7], *monitorizarea curriculumului realizată de cadrele didactice* contribuie la:

- identificarea discrepanțelor dintre prevederile oficiale și practica educațională;
- ajustarea demersului didactic în funcție de nevoile reale ale elevilor;
- formularea unor propuneri de perfecționare curriculară pe baza datelor din chestionare;
- fundamentarea deciziilor manageriale la nivel instituțional privind organizarea procesului educațional.

În Republica Moldova, politicile curriculare recente accentuează importanța implicării cadrelor didactice în procesul de *monitorizare participativă* a curriculumului, considerând feedback-ul acestora drept o sursă esențială pentru fundamentarea reformelor educaționale.

Scopul cercetării empirice. În acest context, cercetarea de față are scopul de a investiga opinia cadrelor didactice privind *structura, relevanța, aplicabilitatea și eficiența curriculumului la disciplina Biologie*. Studiul vizează identificarea percepțiilor profesorilor cu privire la claritatea formulărilor curriculare, corelarea competențelor cu nivelul de vârstă al elevilor, actualitatea și accesibilitatea conținuturilor, posibilitățile de integrare interdisciplinară, diversificarea evaluării și sprijinul oferit de curriculum în dezvoltarea competențelor transversale.

Instrumentul de cercetare. Pentru realizarea acestui demers empiric a fost elaborat și aplicat un *chestionar de cercetare* adresat cadrelor didactice care predau disciplina Biologie în instituțiile de învățământ general. La cercetare au participat 24 de profesori din 12 instituții școlare situate în diferite regiuni ale țării. Chestionarul a cuprins 24 de itemi, structurați pe mai multe compartimente tematice, care au vizat următoarele dimensiuni:

- Concepția curriculumului (itemii 1 - 2);
- Finalitățile curriculare (itemii 3 - 6);
- Unitățile de conținut (itemii 7 - 10);
- Sugestiile metodologice (itemii 11 - 12);
- Sugestiile de evaluare (itemii 13 - 14);
- Demersul didactic centrat pe elev (itemii 15 - 18);
- Viziunea și implicarea cadrului didactic în monitorizarea curriculumului (itemii 19 -24).

Eșantionul cercetării. Răspunsurile cadrelor didactice oferă o imagine clară asupra profilului acestora și contextului educațional în care activează. Majoritatea provin din mediul urban (75%), iar 25% din mediul rural. Din punct de vedere al tipului instituției, 66,7% predau în licee, iar 33,3% în gimnazii, reflectând particularitățile celor două niveluri de învățământ.

Preponderența este a femeilor (83,3%), iar bărbații reprezintă 16,7%, o situație frecventă în sistemul educațional. Majoritatea au între 51–60 de ani (41,7%) sau 31–40 de ani (25%), ceea ce indică un echilibru între experiență și tinerețe profesională. În concordanță, 58,3% au peste 26 de ani vechime în domeniu.

Toți respondenții au studii superioare pedagogice, reflectând un nivel ridicat de calificare. Statutul profesional este echilibrat între gradul didactic II, I și cel superior.

Analiza datelor referitoare la evaluarea și monitorizarea curriculumului de către cadrele didactice

În această secțiune sunt analizate viziunile cadrelor didactice asupra procesului de monitorizare și eva-

luare a curriculumului la disciplina Biologie. Itemii chestionarului au fost formulaţi atât în variantă închisă (cu variante prestabilite de răspuns), cât şi în variantă deschisă, pentru a permite profesorilor să ofere sugestii, propuneri şi explicaţii suplimentare.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Concepţia curriculumului***” evidenţiază percepţiile asupra coerenţei şi valorilor promovate de documentul curricular.

Itemul 1. Curriculumul disciplinei pe care o predaţi are o concepţie clară şi reflectă principiile învăţământului modern: centrare pe elev, pe competenţe, pe învăţare activă, interdisciplinaritate şi valori?

- 66,7% dintre respondenţi consideră că principiile învăţământului modern sunt reflectate în măsură suficientă,
- 25% le regăsesc în mare măsură,
- 8,3% apreciază că acestea sunt prezente în mică măsură**.**

Rezultatele evidenţiază o percepţie general pozitivă în rândul profesorilor privind concepţia curriculară actuală, confirmând faptul că principiile centrate pe elev, pe competenţe, pe învăţare activă şi pe interdisciplinaritate sunt prezente în structura documentului curricular. Totodată, diferenţa între percepţiile „în mare măsură” şi „în măsură suficientă” arată că, deşi orientarea modernă este recunoscută, aplicabilitatea acestor principii în practică întâmpină dificultăţi, determinate de factori precum resursele limitate, gradul de flexibilitate în adaptarea conţinuturilor şi nivelul de pregătire metodică a cadrelor didactice.

Itemul 2. Curriculumul disciplinei pe care o predaţi este corelat cu celelalte curricula şcolare *la nivelul unui ciclu de învăţământ, a unui an şcolar (demers inter-* şi *transdisciplinar)?*

- 66,7%, majoritatea dintre cadrele didactice apreciază această corelare în măsură suficientă**,**
- 16,7% **-** în mare măsură**,**
- 16,7% **-** în mică măsură**.**

Rezultatele indică existenţa unui cadru de compatibilizare curriculară, însă persistă nevoia consolidării colaborării interdisciplinare, fiind recomandată elaborarea de ghiduri metodologice şi exemple de bune practici.

Astfel, răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „Concepţia curriculumului” indică o percepţie predominant pozitivă asupra coerenţei şi valorilor promovate de documentul curricular. Majoritatea consideră că principiile învăţământului modern — centrare pe elev, pe competenţe, pe învăţare activă, interdisciplinaritate şi valori — sunt reflectate în măsură suficientă sau în mare măsură, deşi există unele dificultăţi în aplicarea lor practică, cauzate de resurse limitate şi pregătirea metodologică. De asemenea, corelarea curriculumului de Biologie cu celelalte discipline la nivelul ciclului de învăţământ este percepută ca fiind adecvată în general, dar cu un potenţial de îmbunătăţire în ceea ce priveşte colaborarea interdisciplinară. În concluzie, cadrul curricular este apreciat ca fiind modern şi coerent, însă se recomandă dezvoltarea unor ghiduri şi exemple practice care să susţină integrarea şi implementarea interdisciplinară mai eficientă.

Dimensiunea „***Finalităţile curriculare***” reflectă modul în care cadrele didactice apreciază formularea competenţelor şi corelarea lor cu cerinţele educaţionale actuale.

Itemul 3. Competenţele specifice ale disciplinei sunt formulate în termeni de finalităţi şi reflectă în mod adecvat domeniul de cunoaştere al disciplinei?

- 41,7% dintre respondenţi consideră această formulare în mare măsură,
- 58,3% - în măsură suficientă**,**

Percepţia generală este pozitivă, confirmând adecvarea competenţelor la specificul ştiinţific al disciplinei.

Itemul 4. Competenţele specifice disciplinei din curriculum sunt consonante cu competenţele-cheie?

- 58,3% dintre cadrele didactice apreciază această consonanţă în mare măsură,
- 41,7% **-** în măsură suficientă**.**

Rezultatele indică o bună compatibilitate conceptuală, cu posibilităţi de îmbunătăţire a aplicabilităţii transversale a competenţelor.

Itemul 5. Gradul şi complexitatea competenţelor specifice disciplinei proiectate pe cicluri de învăţământ sunt relevante vârstei şi potenţialului elevilor?

- 33,3% consideră relevanţa competenţelor în mare măsură,
- 58,3% - în măsură suficientă**,**
- 8,3% **-** în mică măsură.

Datele sugerează adecvarea generală a competențelor, cu necesitatea ajustării periodice a gradului de dificultate și complexitate al competențelor, în funcție de evoluția profilului de vârstă, interesele și particularitățile cognitive ale elevilor.

Itemul 6. Unitățile de competențe, ca achiziții intermediare, sunt formulate taxonomic în raport cu unitățile de conținut și asigură formarea/dezvoltarea competențelor specifice pe discipline?

- 41,7% dintre cadrele didactice apreciază această corelare în mare măsură,
- 58,3% - în măsură suficientă.

Datele obținute arată că, deși percepția dominantă este favorabilă, ponderea considerabilă a răspunsurilor „în măsură suficientă" sugerează că, în practică, există încă aspecte care pot fi optimizate, în special în privința gradului de detaliere și a clarității formulării unităților de competențe. În acest sens, se recomandă elaborarea unor materiale-suport și ghiduri metodologice pentru a sprijini cadrele didactice în operaționalizarea unităților de competențe și integrarea lor funcțională în proiectarea didactică, în concordanță cu exigențele taxonomice și finalitățile curriculare.

Astfel, cadrele didactice apreciază, în general, dimensiunea „Finalități curriculare" ca fiind bine structurată, compatibilă cu competențele-cheie și adaptată elevilor. Se recomandă, totuși, ajustări periodice ale gradului de complexitate și clarificarea relațiilor taxonomice dintre competențe și conținuturi.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Unitățile de conținut***" reflectă percepțiile asupra organizării, relevanței și accesibilității conținuturilor curriculare.

Itemul 7. Conținuturile din curriculum predate sunt structurate pe unități de învățare/module relevante esenței disciplinei Biologia și asigură dezvoltarea progresivă a conceptelor și noțiunilor.

- 50% dintre respondenți apreciază această structurare în mare măsură,
- 50% - în măsură suficientă.

Aceste date evidențiază faptul că profesorii de Biologie percep curriculumul actual drept unul bine organizat, cu o structurare logică a conținuturilor, ceea ce permite atât parcurgerea firească a noțiunilor, cât și aprofundarea lor progresivă. Totodată, faptul că nu s-au înregistrat opinii negative denotă un grad ridicat de satisfacție profesională față de organizarea conținuturilor curriculare, element esențial în formarea competențelor specifice și în realizarea conexiunilor interdisciplinare.

Itemul 8. Conținuturile din curriculumul predat sunt accesibile și actuale pentru elevi.

- 41,7% dintre cadrele didactice consideră conținuturile accesibile și relevante în mare măsură,
- 50% le apreciază astfel în măsură suficientă,
- 8,3% semnalează necesitatea unor adaptări suplimentare în funcție de nivelul și nevoile elevilor.

Rezultatele sugerează că, în percepția profesorilor, curriculumul actual de Biologie reușește să propună conținuturi relevante, ancorate în realitatea științifică și socială contemporană, care pot fi valorificate cu succes în procesul educațional. Totuși, existența unui procent de 8,3% care exprimă o rezervă în privința accesibilității indică faptul că unele teme sau concepte pot necesita adaptări, simplificări sau contextualizări suplimentare în funcție de profilul și nivelul de pregătire al elevilor.

Itemul 9. Unitățile de conținut din curriculumul predat sunt corelate cu unitățile de conținut ale altor discipline din aria curriculară respectivă.

- 41.7 apreciază această corelare în mare măsură,
- 33,3% - în măsură suficientă,
- 25% consideră că această corelare este realizată în mică măsură.

Rezultatele indică existența unor conexiuni interdisciplinare, dar și necesitatea consolidării colaborării interdisciplinare, în vederea valorificării potențialului comun de formare a competențelor specific ariei curriculare și a celor transversale.

Itemul 10. Unitățile de conținut din curriculum sprijină formarea competențelor specifice și permit proiectarea învățării individualizate și incluzive.

- 8,3% dintre respondenți consideră că acest sprijin este asigurat în mare măsură,
- 66,7% îl percep în măsură suficientă,
- 25% indică o susținere în mică măsură (aceasta relevă provocări în zona adaptabilității la diversitatea elevilor și necesitatea clarificărilor curriculare privind incluziunea).

Generalizând datele culese din răspunsurile cadrelor didactice privind „Unitățile de conținut”, evidențiem faptul că, în percepția majorității cadrelor didactice, unitățile de conținut din curriculumul de Biologie sunt structurate logic și contribuie la dezvoltarea progresivă a conceptelor și noțiunilor specifice disciplinei. Conținuturile sunt apreciate ca fiind accesibile și actuale pentru elevi, deși există unele rezerve privind adaptabilitatea acestora în funcție de ritmul și particularitățile claselor. Corelarea unităților de conținut cu cele ale altor discipline este recunoscută de majoritatea profesorilor, însă rămâne loc pentru îmbunătățirea coerenței interdisciplinare. În ceea ce privește sprijinul oferit pentru învățarea individualizată și incluzivă, cadrele didactice consideră că acesta este asigurat în măsură suficientă, dar cu necesitatea unor completări și ajustări în viitoarele ediții curriculare.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Sugestii metodologice***” reflectă orientările acestora față de strategiile didactice recomandate în curriculum.

Itemul 11. Curriculumul disciplinei predate sprijină aplicarea strategiilor didactice active şi interactive, facilitând atât formarea competenţelor specifice disciplinei, cât și *a celor transdisciplinare (de exemplu, competența de comunicare, competența de a învăța să înveți etc.).*

Toți respondenții apreciază unanim favorabilă privind capacitatea curriculumului de Biologie de a susține aplicarea strategiilor didactice active și interactive:

- 50% dintre respondenți consideră că acest aspect este realizat în mare măsură,
- 50% - în măsură suficientă.

Aceste rezultate confirmă faptul că, în opinia profesorilor, curriculumul disciplinei Biologie oferă un cadru adecvat pentru utilizarea metodelor interactive, încurajând implicarea elevilor în procesul de învățare și facilitând dezvoltarea competențelor specifice și transdisciplinare. Uniformitatea opiniilor pozitive sugerează că prevederile curriculare conțin suficiente recomandări metodologice care pot fi valorificate eficient în lecțiile de biologie. Totodată, aceste date reflectă o deschidere profesională a cadrelor didactice spre utilizarea strategiilor moderne, centrate pe elev, dialog, cooperare și învățare activă.

Itemul 12. Sugestiile metodologice şi activităţile de învăţare prevăzute în curriculum oferă oportunităţi pentru manifestarea creativităţii didactice.

- 50% dintre respondenți consideră că oportunitățile oferite pentru creativitate sunt asigurate în mare măsură,
- 50% le apreciază în măsură suficientă.

A existat un răspuns izolat care a evaluat acest aspect în mică măsură, semnalând posibilitatea unor adaptări suplimentare pentru contexte diverse sau nevoi diferențiate.

Pornind de la aceste rezultate, conchidem că profesorii percep curriculumul de Biologie ca un instrument metodologic bine fundamentat, care sprijină utilizarea strategiilor didactice active și interactive și facilitează formarea competențelor specifice și transdisciplinare. Curriculumul este, de asemenea, recunoscut ca un cadru care încurajează creativitatea didactică și diversificarea activităților educaționale, deși există unele opinii care recomandă o flexibilizare mai mare pentru anumite situații pedagogice.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Sugestii de evaluare***” evidențiază perspectivele acestora asupra metodelor și instrumentelor recomandate pentru evaluarea competențelor elevilor.

Itemul 13. Sugestiile de evaluare din curriculum oferă repere clare (instrumente, indicatori, modele de teste etc.) pentru evaluarea rezultatelor şcolare.

- 33,3% consideră că sunt oferite în mare măsură,
- 50% dintre respondenți apreciază aceste sugestii în măsură suficientă,
- 16,7% exprimă rezerve, considerând că reperele metodologice sunt oferite în mică măsură.

Aceasta indică necesitatea unor instrumente și exemple mai clare și adaptate diverselor contexte educaționale.

Itemul 14. Curriculumul şcolar oferă posibilităţi de diversificare şi diferenţiere a evaluării rezultatelor şcolare.

- 41,7% dintre cadrele didactice consideră că această diversificare este asigurată în mare măsură,
- 50% o apreciază în măsură suficientă,
- 8,3% manifestă rezerve privind această diversificare.

Profesorii percep curriculumul de Biologie ca un instrument bine structurat metodologic, care oferă repere utile pentru evaluarea rezultatelor elevilor și susține diversificarea și diferențierea procesului evaluativ. Totuși, unele cadre didactice semnalează necesitatea suplimentării cu exemple concrete, instrumente standardizate și adaptate la diversitatea nevoilor elevilor. Aceste observații subliniază importanța dezvoltării continue a suportului metodologic pentru evaluare, pentru a răspunde mai eficient cerințelor educației incluzive și centrate pe elev.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Demersul didactic centrat pe elev***" reflectă modul în care curriculumul disciplinei Biologie susține aplicarea principiilor educației centrate pe elev.

Itemul 15. Curriculumul la disciplina Biologie încurajează centrarea pe elev, promovând un rol activ al acestuia în învățare (prin comunicare asertivă, cooperare, colaborare, învățare autonomă, învățare reciprocă etc.).

- 50% dintre respondenți consideră că acest aspect este realizat în mare măsură,
- 41,7% - în măsură suficientă,
- 8,3% apreciază că este realizat în mică măsură.

Rezultatele indică o percepție pozitivă, deși aplicarea principiilor poate depinde de condițiile concrete de predare și resurse.

Itemul 16. Curriculumul la Biologie încurajează gândirea critică a elevilor pentru identificarea și rezolvarea de probleme în diferite contexte.

- 41,7% dintre cadrele didactice consideră că acest lucru se realizează în mare măsură,
- 50% - în măsură suficientă,
- 8,3% sunt mai rezervate.

Aceste date relevă existența unor situații didactice care stimulează analiza și reflecția critică, dar indică și nevoia de extindere a exemplificărilor.

Itemul 17. Curriculumul la Biologie orientează spre formarea la elevi a unui sistem de valori și atitudini.

- 58,3% dintre profesori consideră că acest obiectiv este atins în mare măsură,
- 41,7% - în măsură suficientă.

Opiniile sunt uniform pozitive, evidențiind un curriculum bine fundamentat axiologic, care promovează responsabilitatea față de mediu, respectul și cooperarea.

Itemul 18. În ce măsură curriculumul la Biologie vă oferă sugestii utile pentru dezvoltarea spiritului de inițiativă și a creativității.

- 33,3% apreciază acest sprijin în mare măsură,
- 58,3% - în măsură suficientă,
- 8,3% consideră sugestiile ca fiind oferite în mică măsură.

Datele arată că, deși curriculumul stimulează creativitatea și inițiativa, există oportunități de îmbunătățire prin diversificarea activităților propuse.

Pornind de la aceste rezultate evidențiem faptul că profesorii percep curriculumul de Biologie ca un instrument care promovează centrarea pe elev, dezvoltarea gândirii critice, formarea valorilor și stimularea creativității. Totuși, anumite opinii indică necesitatea adaptărilor metodologice și extinderii exemplelor practice pentru a răspunde mai bine diversității nevoilor educaționale și contextelor educaționale variate.

Răspunsurile cadrelor didactice privind dimensiunea „***Viziunea și implicarea în monitorizarea curriculumului***" evidențiază nivelul de cunoaștere, atitudinea reflexivă și implicarea activă în adaptarea și aplicarea curriculumului disciplinei Biologie.

Itemul 19. Considerați că textul curriculumului pentru disciplina Biologie este formulat într-un mod clar, concis și coerent?

- 66,7% dintre profesori apreciază claritatea, concizia și coerența textului în mare măsură,
- 33,3% - în măsură suficientă.

Aceste rezultate reflectă un nivel înalt de satisfacție privind calitatea redactării curriculumului, ceea ce contribuie la o mai bună înțelegere și aplicare a acestuia de către cadrele didactice.

Itemul 20. În ce măsură considerați că prevederile și orientările curriculumului pentru disciplina Bio-

logie sprijină proiectarea didactică de lungă durată și adaptarea demersului didactic la contexte reale de învățare?

- 58,3% consideră acest sprijin în mare măsură,
- 41,7% - în măsură suficientă.

Aceste date confirmă valoarea practică a curriculumului în susținerea proiectării didactice și a adaptabilității predării, aspect esențial pentru răspunderea nevoilor diverse ale elevilor și ale contextelor educaționale.

Itemul 21. Ce schimbări/adaptări/extinderi ați introdus pe parcursul predării disciplinei în curriculum (pot fi alese mai multe răspunsuri)?

- 83,3% au diversificat formele de organizare a învățării,
- 66,7% au actualizat informațiile,
- 58,3% au clarificat conexiunile interdisciplinare,
- 50% au dezvoltat conexiuni între competențe, conținuturi și strategii,
- 33,3% au extins taxonomia competențelor sau au promovat strategii noi.

În ansamblu, rezultatele indică o atitudine responsabilă și activă a profesorilor în monitorizarea și adaptarea curriculumului, cu un accent puternic pe diversificarea metodelor și actualizarea conținuturilor, elemente esențiale pentru creșterea relevanței și eficienței procesului educațional.

Itemul 22. Cum vă raportați personal la curriculum?(pot fi alese mai multe răspunsuri).

- 91,7% îl cunosc și îl promovează activ,
- 66,7% sunt motivați să-l implementeze,
- 75% consideră că au performanțe în predare,
- 41,7% se simt capabili să depășească toate obstacolele,
- 58,3% sunt deschiși spre renovarea curriculumului și manifestă atitudine reflexivă responsabilă.

Aceste date evidențiază o implicare personală puternică în procesul curricular, dar și necesitatea susținerii cadrelor didactice pentru a depăși barierele întâlnite în implementarea efectivă a curriculumului.

Itemul 23. Punctele forte ale curriculumului actual (ediția 2020) la disciplina Biologie.

Cadrele didactice subliniază multiple aspecte pozitive ale curriculumului actual, care contribuie la eficiența și relevanța procesului educațional. Se evidențiază, în primul rând, orientarea puternică spre *formarea competențelor funcționale aplicabile în contexte reale de viață*, aspect considerat esențial pentru pregătirea elevilor în fața provocărilor contemporane.

De asemenea, se remarcă *actualizarea conținuturilor științifice* și accentul pus pe dezvoltarea competențelor transversale precum gândirea critică, rezolvarea problemelor și cercetarea, care sporesc autonomia și spiritul analitic al elevilor.

Curriculumul este apreciat pentru învățarea interdisciplinară și utilizarea metodelor active, care stimulează creativitatea și implicarea elevilor prin proiecte, dezbateri și învățare bazată pe probleme. Totodată, cadrele didactice evidențiază *calitatea activităților de învățare și a produselor realizate de elevi*, care facilitează proiectarea didactică și evaluarea sumativă.

Structura curriculară modulară, concentrică și progresivă din punct de vedere al complexității, precum și adaptabilitatea la nevoile individuale ale elevilor, sunt alte puncte forte menționate. Curriculumul include teme relevante privind ecologia și protecția mediului, formând un comportament responsabil față de natură.

Astfel, curriculumul școlar la Biologie este perceput ca fiind clar, bine structurat și axat pe competențe, oferind cadrele didactice suportul necesar pentru o predare activă și adaptată realității educaționale actuale.

Itemul 24. Punctele slabe/vulnerabile ale curriculumului actual (ediția 2020) la disciplina Biologie

Cadrele didactice au identificat mai multe aspecte vulnerabile ale curriculumului actual, care pot afecta eficiența procesului instructiv-educativ. Printre acestea, numărul insuficient de ore alocat în clasa a VI-a, dar și în clasele X, XI și XII, profil umanistic, este perceput ca un impediment semnificativ pentru asigurarea unei parcurs educaționale coerente și aprofundate.

O altă problemă sesizată este *exigența teoretică ridicată*, care poate genera dificultăți pentru unii elevi, mai ales în absența unor activități practice suficiente, acestea fiind considerate prea puține în cadrul orelor de biologie.

Resursele didactice sunt percepute ca fiind *insuficiente*, fapt ce limitează aplicarea metodelor interactive și a activităților practice necesare pentru o învățare eficientă și motivantă.

Totodată, există o percepție privind *pregătirea insuficientă a profesorilor pentru inovarea didactică*, ceea ce poate afecta implementarea optimă a curriculumului modern.

De asemenea, se semnalează lipsa specificării unor *termeni-cheie* în documentele curriculare, precum și o inadecvare a curriculumului pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES)**,** aspecte care necesită o atenție sporită în vederea adaptării și includerii tuturor elevilor.

Aceste date demonstrează faptul că, profesorii de biologie manifestă un nivel ridicat de implicare și responsabilitate în adaptarea și monitorizarea curriculumului de Biologie, intervenind activ prin diversificarea metodelor și actualizarea conținuturilor, aspect importante în desfășurarea unui demers educational eficient.

Concluzii

Cercetarea realizată evidențiază faptul că profesorii de Biologie din învățământul general manifestă o atitudine deschisă, responsabilă și activă față de implementarea și monitorizarea curriculumului școlar. În percepția majorității, documentul curricular actual este clar, coerent și aliniat principiilor educației moderne, promovând centrarea pe elev, formarea competențelor funcționale și învățarea activă.

Cadrele didactice apreciază în general coerența concepției curriculare, relevanța finalităților educaționale și structura logică a unităților de conținut, considerând curriculumul un instrument valoros în sprijinul activității didactice. De asemenea, curriculumul este recunoscut pentru promovarea metodelor interactive, facilitarea interdisciplinarității și dezvoltarea creativității, precum și pentru diversificarea metodelor de evaluare.

Totuși, analiza opiniilor profesorilor a evidențiat și anumite provocări persistente: numărul insuficient de ore pentru unele clase, nivelul ridicat de teoretizare în detrimentul aplicațiilor practice, resurse didactice limitate, dar și dificultăți în adaptarea curriculumului la cerințele educației incluzive. Cadrele didactice solicită, în consecință, elaborarea unor ghiduri metodologice suplimentare, extinderea exemplelor de bune practici și o pregătire didactică mai consistentă pentru inovație pedagogică.

În ansamblu, rezultatele confirmă valoarea curriculumului de Biologie ca document pedagogic modern, dar și necesitatea optimizării sale continue pentru a răspunde mai eficient realităților educaționale actuale și diversității elevilor. Implicarea profesorilor în procesele de monitorizare curriculară se conturează drept o resursă esențială pentru fundamentarea deciziilor educaționale și pentru îmbunătățirea calității predării și învățării.

Referințe bibliografice:

1. EISNER, E. W. *The educational imagination: on the design and evaluation of school programs*. Ediția a 3-a revizuită. New York: Macmillan, 2002. 318 p. ISBN 978-0-02-910130-3.
2. FULLAN, M. The Right Drivers for Whole-System Success. CSE Leading Education Series, nr. 1. Carlton South, Victoria: Centre for Strategic Education, februarie 2021. ISBN 9781925654561. Disponibil online: https://michaelfullan.ca/wp-content/uploads/2021/03/Fullan-CSE-Leading-Education-Series-01-2021R2-compressed.pdf (Accesat: 15.05.2025).
3. Guțu V., Țurcanu C., Șevciuc M. *Monitorizarea curriculumului școlar: Concept și metodologie*. Chișinău: CEP USM, 2024, 101 p. ISBN 978-9975-62-720-7
4. OECD. Curriculum Reform: Getting the Right Balance. Paris: OECD Publishing, 2020. Disponibil: https://www.oecd.org/education (Accesat: 26.05.2025).
5. Ornstein, a.c., Hunkins, F.P. Curriculum: Foundations, Principles, and Issues. 7th ed. Boston: Pearson, 2018. 416 p. ISBN 13: 978-1-292-16207-2. Disponibil: https://daneshnamehicsa.ir/userfiles/file/manabeh/francis_p_hunkins_allan_c_ornstein.pdf (Accesat: 25.05.2025).
6. SCRIVEN, M. Curriculum evaluation. În: *Stake, R. E. Curriculum evaluation*. Ediția Cambridge University Press, 1991, p. 39-83. ISBN 978-0-528-85087-0.
7. STUFFLEBEAM, D. L.; CORYN, C. L. S. Evaluation Theory, Models, & Applications. 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass, A Wiley Brand, 2014. ISBN 978-1-118-07405-3.

8. TYLER, R. W. *Basic principles of curriculum and instruction*. Ediţia revizuită. Chicago: University of Chicago Press, 2013. 121 p. ISBN 978-0-226-31940-1.
9. UNESCO. Curriculum and learning assessment systems: policy and practice review, 2023. Disponibil: Ten notes on learning assessment systems - UNESCO Digital Library (Accesat: 02.06.2025).

N. B.: *Articolul este elaborat în cadrul Subprogramului „Teoria şi metodologia monitorizării şi dezvoltării continue şi ciclice a curriculumului şcolar”, cifrul 01.14.01.*

Date despre autor:
Nina BÎRNAZ, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0002-2543-6949
E-mail: ninabernazz@gmail.com

Prezentat: 26.08.2025